

Ο Τσαρλς Γκέις Ντόουζ (1865 - 1951) ήταν ένας πολύ καλός Αμερικανός οικονομολόγος. Στα 1921, υπέβαλε στα ενδιαφερόμενα κράτη σχέδιο για τη ρύθμιση των επανορθώσεων του Α΄ Παγκόσμιου πολέμου, αυτών που η ηττημένη Γερμανία είχε υποχρεωθεί αλλά αδυνατούσε να καταβάλει. Το «σχέδιο Ντόουζ», όπως ονομάστηκε, συζητήθηκε αρκετά, ώσπου να μπει σε εφαρμογή, το 1924. Προέβλεπε ένα γερό δάνειο στη Γερμανία, με το οποίο οι Γερμανοί θα ξανάβαζαν μπρος την πληγωμένη και λεηλατημένη οικονομία τους και το οποίο θα τσοντάριζε στην καταβολή των δόσεων για τις αποζημιώσεις.

Στη νεαρή δημοκρατία της Γερμανίας, από τις 6 Αυγούστου του 1923, υπουργός Εξωτερικών ήταν ο Γουσταύος Στρέζεμαν (1879 - 1929), που κράτησε το υπουργείο ως τον θάνατό του. Ρεαλιστής και ευέλικτος, ακολούθησε πολιτική κατευνασμού και συνεργασίας με τη Γαλλία και την Αγγλία.

Το 1925 μπήκε ελπιδοφόρο στην Ευρώπη. Όλοι, πλην των εκατομμυρίων ανέργων, προσπαθούσαν να ξεχάσουν τα δεινά του πολέμου. Η ανασυγκρότηση γινόταν στόχος των λαών. Μια στιγμιαία ανησυχία από τον θάνατο (28 Φεβρουαρίου 1925) του Φρειδερίκου Έμπερτ (γεννήθηκε το 1870), πρώτου προέδρου της δημοκρατίας στη Γερμανία, ξεπεράστηκε. Στις 20 Απριλίου, ένα δημοψήφισμα έφερε τον στρατάρχη Χίντενμπουργκ στην προεδρία. Τον ίδιο μήνα, υπουργός Εξωτερικών της Γαλλίας έγινε ο Αριστειδής Μπριάν (1862 - 1932), που κράτησε το υπουργείο επίσης έως τον θάνατό του.

Στρέζεμαν και Μπριάν κατάφεραν να συνεννοηθούν. Η Αγγλία κινήθηκε στο ίδιο μήκος κύματος. Η υπόλοιπη Ευρώπη ήταν υποχρεωμένη να τους ακολουθήσει. Το ειδύλλιο επισφραγίστηκε σ' ένα ειδυλλιακό μέρος: Στις γραφικές όχθες του Λάγκο Ματζόρε, στην Ελβετία, όπου το όμορφο Λοκάρνο.

Το συνέδριο του Λοκάρνο ξεκίνησε τις εργασίες του στις 6 Οκτωβρίου του 1925. Ήταν εκεί εκπρόσωποι από τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Αγγλία, την Ιταλία, το Βέλγιο, την Πολωνία και την Τσεχοσλοβακία.

Πρώτη και ηχηρή απόφαση:

Ο πόλεμος τίθεται εκτός νόμου. Στο εξής, όλες οι διακρατικές διαφορές θα λύνονταν με διαιτησία.

Δεύτερη απόφαση: Αγγλία, Ιταλία, Γαλλία, Βέλγιο και Γερμανία εγγυώνται το απαραβίαστο των συνόρων Γαλλίας - Γερμανίας και Βελγίου - Γερμανίας.

Όλα έμοιαζαν υπέροχα. Τον επόμενο χρόνο (1926), η Γερμανία γινόταν μέλος της Κοινωνίας των Εθνών και οι Γουσταύος Στρέζεμαν και Αριστείδης Μπριάν μοιράζονταν το βραβείο νόμπελ για την ειρήνη.

Με όλα τούτα, το πάθος για τη ζωή ξεχειλίζει και διοχετευόταν στους ρυθμούς της τζαζ που ξετρέλαινε τους Ευρωπαίους, καθώς όλοι οι βιρτουόζοι της αμερικανικής μουσικής είχαν κάνει απόβαση στο Παρίσι. Ολόκληρη η πόλη έμοιαζε να ξενυχτά χορεύοντας σε τρελούς ρυθμούς, σε μια απελπισμένη προσπάθεια των εποίκων να ρουφήξουν τη ζωή ως το μεδούλι, τα ποτά ως την τέλεια μέθη, τα ναρκωτικά ως την απογείωση. Το χρήμα αποθεωνόταν και οι πλούσιοι Αμερικάνοι που κατά στρατιές πλημμύριζαν το Παρίσι, ανέβαζαν στα ύψη τις τιμές. Πλαστοί πίνακες Πικάσο χρυσοπληρώνονταν, οι απατεώνες θησαύριζαν στις αυτοσχέδιες υπαίθριες δημοπρασίες «σπανίων έργων» και μέσα σ' όλον τον χαμό, η συνοικία του Μονπαρνάς έπαιρνε την εκδίκησή της από την άλλοτε καλλιτεχνική Μονμάρτη.

Αργά τα ηλιόλουστα μεσημέρια, τα μπαράκια του Μονπαρνάς πλημμύριζαν από τις μοιραίες που περίμεναν σταυροπόδι, μπας και ρίξουν κάποιον πλούσιο δανδή, ο Πικάσο, ο Ζαν Κοκτό και ο Λουί Αραγκόν ανέλυαν τη ματαιότητα της στιγμής κι έκαναν κριτική την Κοκό Σανέλ που είχε βαλθεί να περάσει το δικό της στο ντύσιμο των γυναικών, ενώ ο Χεμινγκουέι, ο Σκοτ Φιτζέραλντ κι ο Χένρι Μίλερ ρουφούσαν ήλιο και προσπαθούσαν να εμπνευστούν τις επόμενες σελίδες των μυθιστορημάτων τους. Κι όπου ακουγόταν φασαρία, λογομαχία κι εκνευρισμός, σίγουρα στη μέση της ομήγυρης βρισκόταν ο Αντρέ Μπρετόν που κάποιον είχε βρήκε να τσιμπήσει με τις περί παντός απόψεις του. Η ζωή ξανάρχιζε τη νύχτα στα μπαρ, στα καμπαρέ και στα πολυτελή πορνεία για όλα τα γούστα και όλα τα πορτοφόλια. Από το 1926, ένας νέος χορός εισέβαλε ακάθεκτος και κατατρόπωσε τους παλιούς: Το «τσάρλεστον», που βρήκε την έκφρασή του στη Μιστεγκέτ, η οποία παρά τα 55 της χρόνια έδρεπε δάφνες στα μιούζικ χολ και τα καμπαρέ.

Το Παρίσι μεταβαλλόταν στην πόλη του φωτός και της φρενίτιδας και γινόταν ο μαγνήτης για κάθε Ευρωπαίο που ήθελε να λέγεται μοντέρνος. Μαζί με τους πρόσφυγες από τη

ρημαγμένη Κεντρική Ευρώπη, στο Μονπαρνάς συνέρεαν Σουηδοί, Νορβηγοί, Γιαπωνέζοι, Άραβες, Αφρικανοί και Νοτιοαμερικάνοι. Άλλοι αναζητώντας ένα καλύτερο μέλλον κι άλλοι για να ξεδέψουν το χρήμα τους και να έχουν να διηγούνται στην παρέα.

Οι αυταπάτες θα γκρεμίζονταν, το 1929, με το κραχ της Νέας Υόρκης.

1925 - 26: ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ:

1925:

Ιανουάριος:

Στις 16 του μήνα, ο Τρότσκι απαλλάχθηκε από τα καθήκοντά του ως επιτρόπου του λαού επί των Στρατιωτικών. Επί του παρόντος, ο Τρότσκι παραμένει μέλος του Πολιτμπιρό. Ο Στάλιν κατηγορεί τον αντίπαλό του ότι με τις θέσεις του για τη διαρκή επανάσταση εξωθεί τον μπολσεβικισμό σε δεξιά στροφή υπέρ του σοσιαλισμού.

Φεβρουάριος:

Με την άρση του στρατιωτικού νόμου που είχε επιβληθεί στη Βαυαρία, ο Αδόλφος Χίτλερ, που αποφυλακίστηκε τον περασμένο Νοέμβριο, προχώρησε στην επανασύσταση της εθνικοσοσιαλιστικής ομάδας του.

Μάρτιος:

Στα πλαίσια της συμφωνίας ανταλλαγής πληθυσμών ανάμεσα στην Ελλάδα και στη Βουλγαρία, περίπου 50.000 Έλληνες που ζούσαν στη γειτονική χώρα, ήλθαν να προστεθούν στις εκατοντάδες χιλιάδες των προσφύγων από τη Μικρασία και τον Πόντο. Στη Μακεδονία, πάντως, κυριαρχεί αίσθημα ανακούφισης, καθώς και οι τελευταίοι Βούλγαροι αποχωρούν από την περιοχή.

Απρίλιος:

Στις εκλογές μετά τον αιφνίδιο θάνατο του πρώτου προέδρου της νεαρής Γερμανικής Δημοκρατίας, ο 77χρονος ήρωας στρατάρχης Πάουλ φον Χίντενμπουργκ εκλέχθηκε δεύτερος πρόεδρος της Δημοκρατίας, ως υποψήφιος της Δεξιάς. Η εκλογή του ερμηνεύτηκε από τη διεθνή κοινότητα ως γερμανική προσκόλληση στην ιδέα της ρεβάνς.

Μάιος:

Στον ξεσηκωμό των Κυπρίων που ζητούσαν από τη Βρετανία να σεβαστεί τις υποσχέσεις της και να παραχωρήσει δικαίωμα αυτοδιάθεσης, η αγγλική κυβέρνηση απάντησε καθιστώντας τη μεγαλόνησο αποικία της. Και στις 5 του μήνα, αντικατέστησε τον ύπατο αρμοστή με κυβερνήτη, ο οποίος θα διοικεί με τη βοήθεια 15μελούς συμβουλίου, του οποίου τα δώδεκα μέλη είναι χριστιανοί και τα τρία μουσουλμάνοι, αντικαθιστώντας το παλιό εννεαμελές (6 χριστιανοί, 3 μουσουλμάνοι).

Ιούνιος:

Ο ήρωας του Βερντέν, στρατηγός Πετέν, τοποθετήθηκε επικεφαλής του γαλλοϊσπανικού σώματος που στάλθηκε στο Μαρόκο, για να βάλει τέλος στην από το 1921 επανάσταση του Αμπν Ελ Κριμ. Το κίνημα του Αμπν Ελ Κριμ επρόκειτο να σβήσει τον επόμενο Μάιο με την παράδοση του επαναστάτη.

Ιούλιος:

Σε εφαρμογή των διατάξεων του «σχεδίου Ντόουζ», αποχώρησαν στις 31 του μήνα τα γαλλοβελγικά στρατεύματα από την ανθρακοφόρα βιομηχανική περιοχή της γερμανικής Ρουρ, που είχαν καταλάβει τον Ιανουάριο του 1923. Η αποχώρηση συνέπεσε με την έκδοση του βιβλίου «Ο Αγών μου» του Αδόλφου Χίτλερ, ο οποίος ακριβώς με την καταγγελία της κατάληψης της Ρουρ είχε κάνει, το 1923, την πρεμιέρα του ως ηγέτης των εθνικοσοσιαλιστών.

Αύγουστος:

Χωρίς κανένα πνεύμονα πρασίνου απειλείται να μείνει η Ελλάδα, καθώς οι εμπρησμοί δασών τείνουν να αφανίσουν κάθε δέντρο. Ο δικτάτορας Θεόδωρος Πάγκαλος ενέκρινε διάταγμα, με το οποίο θα καταδικάζονται σε θάνατο και θα εκτελούνται όσοι εμπρηστές δασών συλλαμβάνονται.

Σεπτέμβριος:

Με τη δικτατορία του Πάγκαλου σε πλήρη άνθιση, η ελληνική εθνοσυνέλευση ψήφισε στις 10 του μήνα το νέο Σύνταγμα στο σύνολό του. Το κείμενο δημοσιεύτηκε στις 29 του μήνα αλλ' η εφαρμογή του ανεστάλη επ' αόριστον, ενώ η εθνοσυνέλευση διαλύθηκε.

Οκτώ βριος:

Παρά την υπογραφή της ελληνοβουλγαρικής συνθήκης ανταλλαγής πληθυσμών, οι Βούλγαροι αξίωσαν από την Ελλάδα και έξοδο στο Αιγαίο. Τους δόθηκε ελεύθερη ζώνη αλλά ζήτησαν εδαφική ζώνη. Του Πάγκαλου του έστριψε μ' αυτές τις απαιτήσεις και μπήκε με στρατό στη Βουλγαρία (22 του μήνα). Η ΚτΕ τον υποχρέωσε να αποχωρήσει και να πληρώσει 50.000 χρυσές λίρες αποζημίωση.

Νοέμβριος:

«Επιχείρηση αρετή» ξεκίνησε στην Ελλάδα, καθώς συνεργεία αστυνομικών εφοδιασμένα με μεζούρες σταματούν όποια γυναίκα συναντούν στον δρόμο και μετρούν πόσο απέχει από το έδαφος η άκρη της φούστας της! Το ανώτατο όριο της «συννόμου αποστάσεως» εδάφους - φουστάνιου δεν μπορεί να ξεπερνά τα 30 εκατοστά του μέτρου! Για τις κοντές, ισχύει κι άλλη παράμετρος: Το ύφασμα πρέπει να καλύπτει οπωσδήποτε τα γόνατα.

Δεκέμβριος:

Λύθηκε το πολιτειακό ζήτημα στην Περσία, καθώς ο Ριζά Χαν Παχλεβί αποδέχτηκε την ενθρόνισή του ως νέος σάχης. Ο Παχλεβί είχε ηγηθεί της επανάστασης που γκρέμισε τη δυναστεία των Κατζάρ αλλά η πρόθεσή του να εγκαταστήσει δημοκρατικό πολίτευμα προσέκρουσε στις αντιρρήσεις των σιιτών μουσουλμάνων. Ο νέος σάχης επρόκειτο να παραιτηθεί το 1941 υπέρ του γιου του Μοχάμετ Ριζά, που με τη σειρά του εκθρονίστηκε στα 1979, οπότε οι σιίτες πήραν την εξουσία στα χέρια τους επιβάλλοντας το καθεστώς Χομεϊνί.

1926

Ιανουάριος:

Σε 250 εκατομμύρια δολάρια υπολογίζεται η αξία των κοσμημάτων που βρέθηκαν στους τάφους των Ρωμανόφ, στο Λένινγκραντ, πρώην Αγία Πετρούπολη. Οι τάφοι άνοιξαν με εντολή της κυβέρνησης και με σκοπό τα ευρήματα να αποτελέσουν το εκθεσιακό υλικό ενός μουσείου. Όμως, η ιδέα της εκποίησης τους προκειμένου να στηριχθεί η προσπάθεια ανόδου

της σοβιετικής οικονομίας αρχίζει να κερδίζει έδαφος.

Φεβρουάριος:

Επιβεβαιώθηκε ότι ο πολιτισμός των Μάγια μεγαλούργησε στη χερσόνησο του Γιουκατάν και τα προς τα εκεί τμήματα των Μεξικού, Γουτεμάλας και Ονδούρας, καθώς αμερικανική αρχαιολογική αποστολή ανακάλυψε μέσα στη ζούγκλα ολόκληρη πολιτεία με σχεδόν ανέπαφα δώδεκα κτίρια, καθώς και έξι ναούς. Η αρχαία πόλη βρίσκεται πάνω στον εμπορικό δρόμο της εποχής των Μάγια.

Μάρτιος:

Διαμαρτυρόμενος για τις διώξεις εναντίον του Τύπου και τις συλλήψεις πολιτικών, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Παύλος Κουντουριώτης υπέβαλε την παραίτησή του. Ο δικτάτορας Πάγκαλος προκήρυξε εκλογές και ο πολιτικός κόσμος πρόβαλε ως κοινό υποψήφιο τον Κωνσταντίνο Δεμερτζή, τον οποίο όμως απέσυρε, όταν αντελήφθη την επερχόμενη νοθεία.

Απρίλιος:

Μια χαριτωμένη εγγονή απέκτησε στις 21 του μήνα ο βασιλιάς της Αγγλίας Γεώργιος Ε'. Είναι η κόρη του δευτερότοκου γιου του, επίσης Γεωργίου, στην οποία δόθηκε το όνομα

Ελισάβετ. Ο πρωτότοκος Εδουάρδος επρόκειτο να ανέβει στον θρόνο το 1936 και αμέσως να παραιτηθεί για να μπορέσει να παντρευτεί την αγαπημένη του Αμερικανίδα κυρία Σίμσον. Ο θρόνος πέρασε στον Γεώργιο (Στ'), τον οποίο η Ελισάβετ διαδέχτηκε το 1952 και βασιλεύει ως σήμερα.

Μάιος:

Έκλεισε και την εφημερίδα «Εστία» ο δικτάτορας Πάγκαλος. Η αναστολή της έκδοσης της έρχεται σε συνέχεια του κλεισίματος των εφημερίδων «Βήμα», «Σκριπ», «Ελεύθερος Λόγος» και της σύλληψης και παραπομπής σε δίκες των διευθυντών τους και επώνυμων δημοσιογράφων.

Ιούνιος:

Με μεσολάβηση του ηγούμενου της μονής Προφήτη Ηλία, Παπαγιάννη, οι συμμορίες του Παππά και του Τσόγγου συνέπραξαν στη μεγάλη ληστεία των 15 εκατομμυρίων στην Πέτρα, στον δρόμο Ιωαννίνων - Πρέβεζας, που είχε αποτέλεσμα να σκοτωθούν οχτώ άνθρωποι. Οι ένοχοι συνελήφθησαν δυο βδομάδες αργότερα.

Ιούλιος:

Πολιτική αστάθεια και πληθωρισμός πλήττουν τη Γαλλία, καθώς οι κυβερνήσεις Μπριάν

διαδέχονται η μια την άλλη και το φράγκο χάνει συνεχώς αξία έναντι του δολαρίου. Η συνεχής αύξηση της τιμής του ψωμιού οδηγεί τις οικονομικά ασθενέστερες τάξεις σε απόγνωση.

Αύγουστος:

Ο δικτάτορας Θεόδωρος Πάγκαλος συνελήφθη εν πλω και η δικτατορία του κατέρρευσε, καθώς τον ανέτρεψε κίνημα που οργάνωσε ο στρατηγός Γεώργιος Κονδύλης. Ο Παύλος Κουντουριώτης επανήλθε στην προεδρία της Δημοκρατίας.

Σεπτέμβριος:

Αιματηρό αντιπραξικόπημα των «Δημοκρατικών ταγμάτων» εναντίον του Γ. Κονδύλη κατεστάλη, αφού προηγουμένως πλήθος κόσμου σκοτώθηκε στις άγριες οδομαχίες στους δρόμους της πρωτεύουσας. Οι συναρχηγοί των ταγμάτων, Ναπολέον Ζέρβας και ταγματάρχης Ντερτιλής, συνελήφθησαν.

Οκτώ βριος:

Ο στρατάρχης Ιωσήφ Πιλσούδσκι κατήργησε τον πρόεδρο, τον πρωθυπουργό και την κυβέρνηση της Πολωνίας και εγκαθίδρυσε δικτατορία με καθεστώς «τύπου Μουσολίνι». Την πρώτη του μήνα, χρίστηκε ο ίδιος πρωθυπουργός της χώρας και απειλεί με εισβολή στη

Σοβιετική Ένωση, προκειμένου να καταργήσει τον κομμουνισμό.

Νοέμβριος:

Παρά τα αντιθέτως λεγόμενα για την ελευθερία λόγου που υποτίθεται ότι κυριαρχεί στο Παρίσι, η γαλλική λογοκρισία απαγόρευσε την προβολή της ταινίας του Σεργκέι Αϊζενστάιν «Θωρηκτό Ποτέμκιν», όπως άλλωστε συνέβη και στις υπόλοιπες πλην Σοβιετικής Ρωσίας χώρες.

Δεκέμβριος:

Φτωχός και ξεχασμένος, πέθανε στις 5 του μήνα στο Παρίσι ο Γάλλος ζωγράφος Κλοντ Όσκαρ Μονέ, ένας απ' τους ιδρυτές του ιμπρεσιονιστικού κινήματος. Είχε γεννηθεί το 1840.

(Έθνος της Κυριακής, 11.7.2009) (τελευταία επεξεργασία, 16.6.2009)